

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Denis Halagiera

Dezinformacja w dyskursie nowych mediów

Rozprawa doktorska *Dezinformacja w dyskursie nowych mediów* ma charakter teoretyczno-empiryczny. Z jednej strony stawia sobie za cel konceptualizację dezinformacji, systematyzację dezinformacji i jej pojęć pokrewnych oraz charakterystykę roli nowych mediów w tworzeniu, rozpowszechnianiu i konsumpcji fałszywych informacji. Z drugiej strony, ogół tych teoretycznych rozważań stanowi podwaliny do przeprowadzenia działań empirycznych, czyli analizy reprezentacji medialnych dezinformacji w dyskursie nowych mediów.

W części teoretycznej pracy wykorzystano metodę analizy i krytyki piśmiennictwa. W pierwszym rozdziale przegląd definicji dezinformacji zawartych w słownikach i publikacjach naukowych nie tylko zapewnił głębszy wgląd w istotę dezinformacji, ale również umożliwił jej zdefiniowanie. W drugim rozdziale praca z literaturą przedmiotu pozwoliła na przybliżenie pojęć pokrewnych dezinformacji (tj. propaganda, misinformacja, malinformacja, fake news, deepfake) oraz na ich porównanie z terminem dezinformacji. Stanowiło to punkt wyjścia do ustalenia zależności między tymi terminami oraz do zobrazowania tych zależności za pomocą map pojęć. W trzecim rozdziale kwerenda bibliograficzna, oprócz zaprezentowania terminów nowych mediów i fact-checkingu, umożliwiła wskazanie potencjału wykorzystania nowych mediów w tworzeniu, rozpowszechnianiu i konsumpcji nieprawdziwych treści. Równowagę w ocenie tego potencjału pomogły zachować opisy działań fact-checkingowych oraz innych działań zapobiegających tworzeniu, rozpowszechnianiu i konsumpcji sfabrykowanych materiałów. Ponadto praca z literaturą przedmiotu pozwoliła na przybliżenie konsekwencji płynących z konsumpcji nieprawdziwych informacji w środowisku komunikacyjnym nowych mediów.

W części empirycznej rozprawy doktorskiej zastosowano analizę treści z elementami dyskursywnymi. Wykorzystanie tej metody w pracy nad materiałem badawczym, który obejmował przekazy medialne opublikowane w polskich internetowych serwisach informacyjnych w latach 2016-2020, umożliwiło przybliżenie, w jakiś sposób dezinformacja jest obrazowana w nowych mediach. Zastosowanie narzędzia badawczego w postaci klucza

kategoryzacyjnego pozwoliło na wyróżnienie wydarzeń medialnych dotyczących dezinformacji, określenie ich tematyki, a następnie identyfikację i charakterystykę elementów dezinformacji (tj. nadawca, przekaz, odbiorca oraz efekt), które są wykorzystywane do jej przedstawiania. Ponadto możliwe było zidentyfikowanie i opisanie działań zapobiegających dezinformacji. Należy zaznaczyć, że wspomniana identyfikacja elementów dezinformacji posłużyła do stworzenia typologii modeli reprezentacji medialnych dezinformacji.

Podczas konstruowania wniosków z przeprowadzonego badania zauważono, że uzyskane wyniki nie tylko nawiązują do innych badań nad dezinformacją, ale również korespondują z założeniami teoretycznymi. I choć zaprezentowane wnioski na temat wydarzeń medialnych dotyczących dezinformacji, elementów dezinformacji wykorzystywanych do jej przedstawiania oraz ukazywanych działań zapobiegających dezinformacji dokumentują jedynie pewien stan rzeczy w danym czasie, to zaprezentowane modele reprezentacji medialnych dezinformacji mogą stanowić punkt wyjścia do dalszych analiz reprezentacji medialnych dezinformacji w dyskursie.